

Revision af det åbne marked for ph.d.-kurser og andre sektorfælles tiltag

Indhold

1. Indledning	3
2. Modeltyper for fagdisciplinære kurser	6
Modeltype 1: Åbent marked	6
Modeltype 2: Gensidigt samarbejde	8
3. Generiske kurser	10
4. Aftalens løbetid samt vilkår for ændringer	12
5. Andre sektorfælles tiltag	12
6. Status for universiteternes tilmelding til modellerne	13
7. Arbejdsgruppen bag publikationen	16

Bilagsoversigt

Bilag 1:

Notat om aftale mellem alle fakulteter i den danske universitetsverden om åbent marked for ph.d.-kurser

Bilag 2:

Sagsnotat vedr. humanistisk forskersamarbejde i Danmark

Udgivet af:
Danske Universiteter
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dkuni.dk

August 2011

Illustrationer:
Colourbox:
Forsiden, side 4 og side 9

1. Indledning

I 1994 indgik de danske universiteter en aftale om, at etablere et åbent marked¹ for ph.d.-kurser. Aftalen betød, at ph.d.-studerende kunne deltage gratis i kurser ved andre universiteter/fakulteter. Samtidig styrkede aftalen samarbejdet på tværs af universiteterne, og dermed undgik man unødige dublering af kurser og skabte et større markedgrundlag for de enkelte kurser.

Samarbejdet mellem universiteterne om udbud af ph.d.-kurser på højt niveau blev endvidere tilskyndet med midler fra Koordinationsudvalget for Forskning, KUF, der har haft til formål at "... fremme samarbejdet om fondsfunktionen mellem Det Frie Forskningsråd, Det Strategiske Forskningsråd, Danmarks Grundforskningsfond, Højteknologifonden, Rådet for Teknologi og Innovation og det øvrige forskningssystem og sammenhængen mellem fondsfunktionen og øvrige statslige forskningsbevillinger".

På ph.d.-området fik KUF til opgave at fordele "... midler til forskeruddannelse inden for alle videnskabelige hovedområder. Udvalget fordeler forskeruddannelsesmidlerne til Det Frie Forskningsråd og Det Strategiske Forskningsråd"².

Med nedlæggelsen af KUF med udgangen af 2010 bliver hovedparten af forskeruddannelsesmidlerne overflyttet til universiteterne (i alt 104 mio. kr.). Fordelingsnøglen herfor er endnu ikke politisk fastlagt.

Som konsekvens af KUF's nedlæggelse besluttede Rektorkollegiets forretningsudvalg den 9. marts 2010 at nedsætte en midlertidig arbejdsgruppe vedr. forskeruddannelse. Arbejdsgruppen fik til opgave at "... vurdere, om der med overdragelsen af det fulde ansvar for forskeruddannelse til universiteterne er behov for sektorfælles tiltag, herunder en eventuel revision af aftalen om det åbne marked for ph.d.-kurser"³.

Baggrunden for arbejdsgruppens nedsættelse var en erkendelse af, at det åbne marked for ph.d.-kurser har været en stor styrke for universiteternes ph.d.-uddannelser og hermed også for de ph.d.-studerende. Publikationen bygger derfor på den præmis, at en videreførelse af et nationalt samarbejde om ph.d.-kurser vil være en styrke for ph.d.-uddannelsen i Danmark, og at der samtidig er behov for at sikre faglig fleksibilitet, således at organiseringen af ph.d.-uddannelserne kan tilpasses de forskellige fagområders særlige behov.

¹ Se bilag 1 for den oprindelige aftale.

² Kilde: Lovbekendtgørelse nr. 658 af 19. juni 2007, Bekendtgørelse af lov om forskningsrådgivning m.v.: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=120840#Kap6>

³ Kommissorium for midlertidig arbejdsgruppe vedrørende forskeruddannelse godkendt af Rektorkollegiets forretningsudvalg den 9. marts 2010

Endelig tager de nye modeltyper hensyn til den centrale rolle, ph.d.-skolelederen og ph.d.-udvalg blev tildelt med ændringerne til universitetsloven i 2007 (Bekendtgørelse af lov om universiteter, § 16 b)⁴.

Den nuværende model erstattes af to modeltyper: 1) en model for et åbent marked og 2) en model for et gensidigt forpligtende samarbejde. Disse modeller gælder kun for fagdisciplinære kurser, idet generiske kurser, som i reglen udbydes på tværs mellem ph.d.-skoler inden for det enkelte universitet, holdes helt ude af fremtidige aftaler for et nationalt kursusmarked. Der aftales en fælles prisfastsættelse for deltagelse i andre universiteters generiske kurser.

Et universitet/ph.d.-skole, der ikke ønsker at udbyde kurser efter modeltype 1 eller 2, kan udbyde og udveksle kurser efter en betalingsmodel.

Det er op til det enkelte universitet/ph.d.-skole at beslutte sig for, hvilke konkrete modeller og samarbejder, det ønsker at indgå i.

Revision af aftalen om det nuværende åbne marked for ph.d.-kurser:

Denne publikation indeholder en revision af aftalen om det nuværende åbne marked for ph.d.-kurser samt øvrige sektorfælles tiltag vedrørende forskeruddannelse.

Det fremtidige åbne marked for ph.d.-kurser har følgende modeltyper:

1. Videreførelse af det åbne kursusmarked med enkelte revisioner
2. Nationalt gensidigt forpligtende samarbejder, der indgås mellem ph.d.-skoler.

Det nationale samarbejde om ph.d.-kurser indrettes fleksibelt, således at ph.d.-skolerne/universiteterne for fagdisciplinære kurser får mulighed for at vælge mellem de to modeller.

Årsagen til 2 modeltyper er, at behovet for koordinering samt finansiering af de forskellige kurser varierer mellem fagområder.

Modeltype 1 og 2 adskiller sig på den måde, at modeltype 1 er en videreførelse af det åbne marked med enkelte revisioner, hvor modeltype 2 er en videreførelse af det åbne kursusmarked i en gensidig, mere reguleret model.

Publikationen er delt op i følgende dele:

- Modeltype 1 for fagdisciplinære kurser: Åbent marked
- Modeltype 2 for fagdisciplinære kurser: Gensidigt samarbejde
- Generiske kurser
- Aftalens løbetid og vilkår for ændringer
- Andre sektorfælles tiltag.
- Status for universiteternes tilmelding til modellerne.

⁴ Det er præciseret i universitetsloven, at dekanerne skal nedsætte ph.d.-udvalg, der blandt andet har til opgave at godkende ph.d.-kurser og udtale sig om evaluering af ph.d.-uddannelsen og -vejledning (§ 16 b, stk. 7). Samtidig blev det slået fast, at ph.d.-uddannelse skal foregå ved ph.d.-skoler, og at det er ph.d.-skolelederen, der med inddragelse af ph.d.-udvalget forestår planlægningen af skolens uddannelse (§ 16 b, stk. 5). Med ændringerne af universitetsloven fra 2007 lægges der således mere vægt på, at ph.d.-skolelederen i samarbejde med ph.d.-udvalget sikrer uddannelsens niveau og herunder de kurser, de ph.d.-studerende tager i løbet af deres uddannelse.

2. Modeltyper for fagdisciplinære kurser

Modeltype 1: Åbent marked

Ved modeltype 1 videreføres den nuværende model for det åbne kursusmarked som et internt marked for fagdisciplinære kurser under hensyntagen til, at de enkelte ph.d.-skoleledere forventes at koordinere og samarbejde om kursusudbuddene.

2.1 Vilkår for tilmelding og deltagelse i fagdisciplinære ph.d.-kurser:

2.1.1 Deltagelse i fagdisciplinære kurser er gratis for den studerende. Der kan dog opkræves betaling for direkte materialeomkostninger, dækning af kost, logi, rejse m.v.

2.1.2 I tilfælde af overtegning til et kursus er det den eller de udbydende ph.d.-skole(r), der prioriterer ansøgerne. Den eller de udbydende ph.d.-skole(r)s egne ph.d.-studerende har fortrinsret til 80 procent af pladserne, og eksterne ph.d.-studerende har fortrinsret til de sidste 20 procent.

2.1.3 Såfremt et ph.d.-kursus fra de(n) udbydende ph.d.-skole(r) også er åbent for andre deltagere, f.eks. for kandidatstuderende eller for studerende under "Åben Uddannelse", har de ph.d.-studerende fra det åbne marked fortrinsret frem for sådanne.

2.1.4 Såfremt et universitet/fakultet har en aftale med en sektorforskningsinstitution om afholdelse af ph.d.-kurser, indgår sådanne kurser i det åbne marked i relation til den pågældende ph.d.-skole.

2.2 Information om fagdisciplinære ph.d.-kurser:

2.2.1 Det forudsættes, at en beskrivelse af alle ph.d.-kurser, der indgår i ph.d.-skolernes studieprogrammer, er tilgængelig på institutionernes hjemmesider.

2.2.2 For hvert kursus, der udbydes, skal der ud over det faglige indhold og nødvendige faglige forudsætninger angives ECTS-point; 1 ECTS-point modsvarer en total arbejdsindsats på 25-28 timer⁵.

2.2.3 Ph.d.-skolerne skal tilstræbe, at kurserne afvikles i en form, der fremmer mobilitet på tværs af institutionerne.

2.3 Ressourceneutralitet ved fagdisciplinære kurser:

2.3.1 Det forudsættes, at en ph.d.-skole, der deltager i det nationale marked for ph.d.-kurser, bidrager med et antal pladser, der svarer til antallet af egne studerende.

2.3.2 Intet universitet/ph.d.-skole kan forlange, at et andet universitet/fakultet skal oprette kurser eller dublere kurser.

⁵ECTS User's Guide (s. 16 + 59): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf

Modeltype 2: Gensidigt samarbejde

Ved modeltype 2 videreføres det åbne kursusmarked på nogle fagområder som et internt marked for fagdisciplinære kurser på grundlag af en gensidigt forpligtende model. Et sådant samarbejde er allerede fungerende for de humanistiske og teologiske fakulteter.⁶

2.4 Fælles rammer for modeltype 2, gensidigt samarbejde

2.4.1 Samarbejdet organiseres i faglige netværk mellem ph.d.-skolernes forskeruddannelsesprogrammer (FUP).

2.4.2 De faglige netværk koordinerer udbud af ph.d.-kurser på højt fagligt niveau og med en kritisk masse af deltagere, således at der indgås langsigtede aftaler om et tilstrækkeligt antal relevante kurser med en forholdsvis ligelig resursefordeling.

2.4.3 Det er i hvert tilfælde den enkelte kursusarrangør (forskeruddannelsesprogram), som er ansvarlig for planlægning og afvikling af det enkelte ph.d.-kursus.

2.4.4 Deltagelse i fagdisciplinære kurser er i princippet gratis for ph.d.-studerende omfattede af det gensidige samarbejde. Deltagende ph.d.-studerende betaler dog for direkte materialeomkostninger, dækning af kost, logi, rejse m.v. Ved deltagelse i mere bekestelige kurser som fx årlige sommerskoler kan ph.d.-studerende blive opkrævet et deltagergebyr på 1.200 kr. pr. ECTS samt rejse- og opholdsudgifter og materialeudgifter.

2.4.5 Deltagere i fagdisciplinære kurser for ph.d.-studerende, der ikke er indskrevet ved medvirkende ph.d.-skoler i et gensidigt samarbejde, kan uanset kursustype blive opkrævet et deltagergebyr på 1.200 kr. pr. ECTS samt rejse- og opholdsudgifter og materialeudgifter.

2.4.6 For model 2 gælder tillige det under 1.2 og 1.3. ved model 1 anførte.

⁶ Se notatet "Humanistisk forskeruddannelsessamarbejde i Danmark". De humanistiske og teologiske fakulteter bag notatet er: KU, AU (ASB, AU + DPU, AU), SDU, RUC, AAU, CBS. Se også bilag 2.

3. Generiske kurser

Generiske kurser omfattes ikke af et nationalt samarbejde om ph.d.-kurser. Samtidig opfordres der til, at man enes om prisfastsættelsen af de generiske ph.d.-kurser.

3.1 Formål med en prisaftale for generiske ph.d.-kurser:

3.1.1 Prisaftalen skal understøtte, at de ph.d.-studerende får mulighed for at tage generiske ph.d.-kurser ved andre ph.d.-skoler end den, hvor de er indskrevet.

3.1.2 Prisaftalen skal understøtte ph.d.-skolernes incitament til at udbyde generiske kurser af høj kvalitet.

3.1.3 Prisaftalen skal medføre mindst muligt administrativt tidsforbrug.

De enkelte ph.d.-skoler og ph.d.-udvalg fastsætter selv, hvilke kurser der er generiske kurser. Det kunne som eksempel være:

- Ph.d.-introkursus, der bl.a. omfatter introduktion til det at være ph.d.-studerende og introduktion til projektledelse/projektstyring.
- Ph.d.-pædagogikum, der bl.a. skal indeholde vejledning i undervisning/pædagogik.
- Ph.d.-formidlingskursus.
- Akademisk engelsk.
- Videnskabelig teori og metode.
- Videnskabsetik.
- Projektstyring/projektledelse.
- Forskningsfinansiering/ansøgningsteknik.
- Introduktion til videnskabelig publicering og præsentationsteknik.
- Særligt introduktionskursus for ikke dansktalende ph.d.-studerende.
- Innovation/patentering/ophavsret.
- Redskabskurser fx til dataanalyse, informationssøgning og statistik.

3.2 Specifikke rammer for prisaftalen ved generiske kurser:

3.2.1 Kurserne prisfastsættes på baggrund af den udbydende ph.d.-skoles beregning af ECTS-point. 1 ECTS⁷ prisfastsættes i udgangspunktet til 1.200 kr.

3.2.2 Generiske kurser kan prisfastsættes anderledes, hvis der f.eks. er tale om kurser med deltagelse af dyre udenlandske oplægsholdere eller kurser inklusive kost og logi. Er kursusprisen forhøjet, skal dette tydeligt fremgå af annonceringen.

⁷ECTS User's Guide (s. 16 + 59): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf

4. Aftalens løbetid samt vilkår for ændringer

For at følge forløbet gøres der status ca. hvert andet år, dvs. første gang 2012. Danske Universiteter påtager sig ansvaret for at afholde statusmøder. Ethvert deltagende universitet kan udtræde af aftalen med 1/2 års varsel til den 1. juli. Det forudsættes dog, at påbegyndte eller aftalte kursusforløb afvikles i henhold til aftalen.

5. Andre sektorfælles tiltag

5.1 Database over fagdisciplinære og generiske kurser for ph.d.-studerende

Der udarbejdes en kursusdatabase over fagdisciplinære og generiske kurser. Databasen vil være med til at eksponere og profilere universiteternes/fakulteternes kurser og vil samtidig være en hjælp for de ph.d.-studerende til at finde de enkelte kurser. Databasen bliver en hjemmeside med relevante kursusudbud.

5.2 Netværksdannelse

Da der er et generelt behov for en større netværksdannelse mellem ph.d.-skoleledere, mellem ph.d.-studerende og mellem ph.d.-vejledere, er følgende tiltag vedtaget:

5.2.1 Seminar for ph.d.-skoleledere og ph.d.-udvalgsformænd.

Der afholdes regelmæssigt seminarer for ph.d.-skoleledere for at give lederne en mulighed for at mødes og udveksle erfaringer.

5.3 Nøgletal vedr. ph.d.-studerende

Som led i Danske Universiteters årlige opdatering af nøgletal ses der på de erfaringer, der indtil nu er gjort med nøgletallene for ph.d.-området. Der er problemer med den nuværende opgørelse, og arbejdsgruppen ser gerne en revision af definitionen af nøgletallene samt en harmonisering af opgørelsesperioderne.

Denne publikation er lavet på baggrund af et notat, som er udarbejdet af arbejdsgruppen vedr. forskeruddannelse september 2010 og godkendt af Rektorkollegiet den 5. oktober 2010.

6. Status for universiteternes tilmelding til modellerne

Efter Rektorkollegiets godkendelse af notatet i oktober 2010 har universiteterne haft mulighed for at tilmelde sig de enkelte modeller. Nedenstående tabel er nuværende status for universiteternes tilmelding.

Universitet	Model	Bemærkning
Københavns Universitet		
Ph.d.-skolen ved Det Farmaceutiske Fakultet	Model 1	
Ph.d.-skolen ved Det Biovidenskabelige Fakultet	Model 1	
Ph.d.-skolen ved det Humanistiske Fakultet	Model 2	
Ph.d.-skolen ved det Juridiske Fakultet	Model 1	
Ph.d.-skolen ved Det Naturvidenskabelige Fakultet	Model 1	
Ph.d.-skolen ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet		
• Økonomi og Statskundskab	Model 2	
• Sociologi og Psykologi	Model 1	
Ph.d.-skolen ved det Sundhedsvidenskabelige Fakultet	Model 1	
Ph.d.-skolen ved Det Teologiske Fakultet	Model 2	
Aarhus Universitet		
Graduate School of Arts	Model 2	

Universitet	Model	Bemærkning
Aarhus Universitet		
Graduate School of Business and Social Sciences	Ingen	Ph.d.-skolen vil i stedet lave et antal bilaterale aftaler med forskelligt indhold
Graduate School of Health Sciences	Model 1 og 2	Nogle af kurserne vil have omkring 20% af pladserne, som er åbne for alle, mens andre kurser i regi af forskeruddannelsesprogrammer udvikles i samarbejde med tilsvarende programmer ved KU-SUN og SDU-SUN baseret på nationale netværk og derfor af type 2.
Graduate School of Science and Technology	Model 1	
Syddansk Universitet		
Det Humanistiske Fakultet	Model 2	
Det Naturvidenskabelige Fakultet	Model 1	
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet	Model 1 og 2	Selvstændigt udbyder fakultetet metodekurser i samarbejde med udvalgte universiteter. Endeligt er der også enkelte gange tale om betalingskurser.
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet	Model 1 og 2	
Det Tekniske Fakultet	Model 1	

Roskilde Universitet	Model 1 og 2	Ønsker ikke at lægge sig fast på bestemte modeller i forhold til bestemte skoler.
Aalborg Universitet	Model 1	
Copenhagen Business School	Ingen	Ønsker at udbyde ph.d.-kurser mod betaling
Danmarks Tekniske Universitet	Model 1	
IT-Universitetet København	Model 1	

7. Arbejdsgruppen bag publikationen

Sven Frøkjær (formand)

Dekan og professor, Det Farmaceutiske Fakultet, formand for Københavns Universitets Forskeruddannelsesråd, Københavns Universitet

Mette Thunø

Prodekan og ph.d.-skoleleder, Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet

Mogens Nielsen

Professor og ph.d.-skoleleder, Det Naturvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet

Asbjørn Sonne Nørgaard

Professor og ph.d.-skoleleder, Institut for Statskundskab, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Syddansk Universitet

Valery Forbes

Professor og institutleder, Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring (ENSPAC), Roskilde Universitet

Søren Holdt Jensen

Professor og ph.d.-skoleleder, Institut for Elektroniske Systemer, Aalborg Universitet

Martin P. Bendsøe

Professor og dekan for kandidat- og ph.d.-uddannelse samt internationalisering, Danmarks Tekniske Universitet

Peter Lotz

Institutleder og prodekan for forskeruddannelse, Institut for Innovation og Organisationsøkonomi, Copenhagen Business School

Carsten Schürman

Lektor og ph.d.-skoleleder, Programming, Logic and Semantics Group, IT-Universitetet i København

Sekretær for arbejdsgruppen:

Anne Mette Terp, fuldmægtig, Danske Universiteter

KVL

Juni 2005

Åbent marked for ph.d.-kurser

Aftale mellem alle fakulteter i den danske universitetsverden

Aftalen er gældende for alle fakulteter i Danmark, se bilag. Aftalen er sidst revideret juni 2005.

Indledning

På et initiativ fra KVL blev der i 1994 afholdt en række møder på dekan-niveau i den danske universitetsverden, hvorefter man etablerede det åbne marked for ph.d.-kurser - dvs. et samarbejde, hvor studerende uden afregning kan deltage i kurser, der udbydes på andre universiteter. De enkelte institutioners kursusudbud gøres tilgængeligt for alle ph.d.-studerende uanset, hvor de er indskrevet. Aftalen er fornyet og udvidet, så den nu omfatter alle fakulteter og gælder på ubegrænset tid.

Det er holdningen, at det ikke skal være snævre administrative og økonomiske hensyn, der styrer den enkeltes forskeruddannelsesforløb. Derfor har vi med denne aftale søgt at rydde de fleste administrative og økonomiske forhindringer af vejen, så det bliver de faglige hensyn, der afgør, hvor den enkelte vælger at tage sine ph.d.-kurser. Herved skærpes tillige den positive konkurrence imellem fakulteterne/institutionerne.

Med venlig hilsen

Per Holten-Andersen
Rektor

Aftale om et åbent marked for ph.d.-kurser i Danmark

Mellem alle danske institutioner/fakulteter (se bilag A) er der aftalt et åbent marked for ph.d.-kurser. For uddannelsesinstitutioner, der ikke er fakultetsopdelt, indgås aftalen på rektorniveau. I aftalen anvendes betegnelsen "fakulteter" som omfattende såvel fakulteter som institutioner med ét hovedområde.

Aftalens formål

Ph.d.-kurser, der afholdes af et af de deltagende fakulteter, skal tilbydes alle ph.d.-studerende indskrevet inden for det åbne marked, således som dette nærmere er beskrevet nedenfor. Det er målet, at det åbne marked med tiden skal føre til en arbejdsdeling og specialisering fakulteterne imellem på ph.d.-kursus området. Herved kan opnås en kvalitetsforbedring og en rationaliseringsgevinst.

Det åbne marked vil endvidere gøre gennemførelse af utraditionelle og tværfaglige ph.d.-studieforløb lettere. Endelig vil det åbne marked lette en udvidelse af det internationale samarbejde på ph.d.-kursusområdet. Her tænkes især på nordisk samarbejde, samarbejde i EU og samarbejde med de baltiske lande.

Aftalens indhold:

Vilkår for tilmelding og deltagelse i ph.d.-kurser:

- Deltagelse i et ph.d.-kursus forudsætter, at den institution, der har indskrevet den ph.d.-studerende, kan godkende kurset som ph.d.-kursus.
- Deltagelse i kurset er gratis for den studerende. Der kan dog opkræves betaling for direkte materiale-omkostninger. Sådanne udgifter, ligesom dækning af kost, logi, rejse m.v., afholdes af den studerende selv, respektive over den studerendes projekt-bevilling eller på anden måde. Dette afhænger af hjemmel ifølge eksterne eller interne regler for dækning af de pågældende udgifter.
- I tilfælde af overtegning til et kursus er det den udbydende institution, der prioriterer
- ansøgerne. Institutionens egne ph.d.-studerende har fortrinsret til 80 % af pladserne og eksterne ph.d.-studerende har fortrinsret til de sidste 20 %.
- Såfremt et ph.d.-kursus fra det udbydende fakultet også er åbent for andre deltagere, f.eks. for fakultetets kandidatstuderende eller for studerende under "Åben Uddannelse", har de ph.d.-studerende fra det åbne marked fortrinsret frem for sådanne.
- Såfremt et fakultet har aftale med en sektorforskningsinstitution om afholdelse af ph.d.-kurser, indgår sådanne kurser i det åbne marked i relation til det pågældende fakultet.
- Fakulteterne er enige om, at det er ønskeligt, at der etableres ph.d.-kurser gennem samarbejde om tilrettelæggelse og gennemførelse af kurser mellem flere fakulteter. Sådanne kurser indgår ligeledes i det åbne marked. Hvis parterne deles om omkostningerne ved et sådant kursus, deles fortrinsretten til de 80 % af kursuspladserne tilsvarende.

Information om ph.d.-kurser:

- Det forudsættes, at beskrivelse af alle ph.d.-kurser, der indgår i fakulteternes studieprogrammer, er tilgængelige på www. Der er enighed blandt fakulteterne om at arbejde for, at der etableres en fælles søgemulighed for alle ph.d.-kurser i Danmark.
- For hvert kursus, der udbydes, skal der ud over det faglige indhold og nødvendige faglige forudsætninger fastsættes kursets belastning, der anføres i henhold til den europæiske norm i ECTS-point (Bologna-deklarationen). 1 ECTS-point modsvarer en total arbejdsindsats på godt 25 timer. Heri indregnes både konfrontationstid, direkte krævede forberedelser og mere generelle forberedelser (f.eks. 50 % af konfrontationstiden), afrapportering, evaluering etc. Institutionerne forpligter sig til at gøre timeberegningen tilgængelig og tydelig ved annoncering af ph.d.-kurser.
- Det bemærkes, at hvert fakultet selv afgør, hvilken merit det giver egne ph.d.-studerende for et eksternt ph.d.-kursus. Det tilstræbes dog så vidt muligt at pointfastsættelsen ved andre fakulteter accepteres.
- Alle fakulteter erklærer, at de vil tilstræbe, at så stor en del som muligt af deres ph.d.-kurser gennemføres som intensive kurser, f.eks. over hele uger eller over hele dage på faste ugedage. Herved gøres det lettere for ph.d.-studerende fra andre fakulteter at komme tilrejsende.

Ressourceneutralitet:

- Det tilstræbes, at ethvert fakultet omfangsmæssigt udbyder ph.d.-kurser svarende til dets eget behov.
- Intet fakultet kan forlange, at et andet fakultet skal oprette kurser eller dublere kurser. Hvor det er ønskeligt, kan det aftales, at et fakultet køber et kursus på et andet fakultet. Et sådant kursus henregnes derefter under det åbne marked som afholdt af det betalende fakultet.
- De enkelte fakulteter fastlægger selv, hvorledes uddannelsestilskud/taxameter-tilskuddet fordeles og anvendes til finansiering af ph.d.-kurser. Anvendes interne opgørelser over "producerede ph.d.-kursus-STÅ", forudsætter det dog, at alle ph.d.-studerende fra det åbne marked indgår på lige fod. Dette sikrer, at det for den enkelte kursusudbyder er lige så "meriterende" at have interne ph.d.-studerende som ph.d.-studerende fra det åbne marked.
- Det er forventningen, at udvekslingen af ph.d.-kurser fakulteterne imellem bliver ressourceneutral.
- Fakulteterne er indstillet på at etablere en udligningsordning, såfremt der skulle vise sig større skævheder.

Aftalens løbetid samt vilkår for ændringer

For at følge forløbet afholdes ca. hvert andet år møde mellem de deltagende parter. KVL påtager sig ansvaret for at afholde disse møder.

Ethvert deltagende fakultet kan udtræde af det åbne marked med 1/2 års varsel til den 1. juli. Det forudsættes dog, at påbegyndte eller aftalte kursusforløb afvikles i henhold til aftalen.

Aftalen kan ændres, såfremt der kan skabes enighed blandt alle parter.

Aftalens ordlyd gøres tilgængelig på KVL's hjemmeside (www.kvl.dk). De øvrige fakulteter opretter link hertil.

Bilag A: Følgende institutioner deltager i aftalen:

Arkitektskolen i Aarhus
Danmarks Biblioteksskole
Danmarks Farmaceutiske Universitet
Danmarks Pædagogiske Universitet
Danmarks Tekniske Universitet
Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole
Handelshøjskolen i København
Handelshøjskolen i Århus
IT-Universitetet
Kunstakademiets Arkitektskole
Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet
Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet
Københavns Universitet, Det Naturvidenskabelige Fakultet
Københavns Universitet, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Københavns Universitet, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Københavns Universitet, Det Teologiske Fakultet
Roskilde Universitets Center
Syddansk Universitet, Det Humanistiske Fakultet
Syddansk Universitet, Det Naturvidenskabelige og Tekniske Fakultet
Syddansk Universitet, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Syddansk Universitet, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Aalborg Universitet, Det Humanistiske Fakultet
Aalborg Universitet, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Aalborg Universitet, Det Teknisk-Naturvidenskabelige Fakultet
Aarhus Universitet, Det Humanistiske Fakultet.
Aarhus Universitet, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Aarhus Universitet, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Aarhus Universitet, Det Teknisk-Naturvidenskabelige Fakultet
Aarhus Universitet, Det Teologiske Fakultet

Finansieringsmodel for generiske ph.d.-kurser – som vedtaget af KU's ledelsesteam den 1. april 2009

En finansieringsmodel for generiske ph.d.-kurser skal; understøtte, at de ph.d.-studerende får mulighed for at tage generiske ph.d.-kurser på tværs af fakulteter, understøtte fakulteternes incitament til at udbyde spændende generiske kurser samt medføre mindst mulig administrativt tidsforbrug. For at imødekomme disse forudsætninger foreslås en model, hvor finansieringen er baseret på ECTS-vægtning af kurset, og hvor der sker udligning mellem fakulteterne en gang årligt baseret på en standardtakst på 1200 kr. for 1 ECTS.

Fakultetet fastsætter selv, hvilke kurser der er generiske kurser, udover de kurser der allerede er fastlagt i indstilling om principperne for styrkelse af generiske ph.d.-kurser på KU som behandlet af Ledelsesteam den 22. oktober 2008. I indstillingen er følgende kurser defineret som generiske kurser (arbejdstitler):

- Ph.d.-introkursus, der bl.a. omfatter introduktion til det at være ph.d.-studerende, introduktion til projektledelse/projektstyring.
- Ph.d.-pædagogikum, der bl.a. skal indeholde vejledning i undervisning/pædagogik.
- Ph.d.-formidlingskursus.
- Akademisk engelsk
- Videnskabelig teori og metode
- Videnskabsetik
- Projektstyring / projektledelse
- Forskningsfinansiering / ansøgningsteknik
- Introduktion til videnskabelig publicering og -præsentationsteknik
- Innovation / patentering / ophavsret
- Redskabskurser til dataanalyse og informationssøgning
- Særligt introduktionskursus for ikke dansktalende ph.d.-studerende

De mere specifikke rammer for finansieringsmodellen er:

- Alle fakulteter udbyder generiske ph.d.-kurser, og alle generiske ph.d.-kurser er åbne for alle ph.d.-studerende på KU uafhængigt af fakultet. Såfremt kurset ikke er et samarbejde mellem flere fakulteter, kan udbyder-fakultetet prioritere egne ph.d.-studerende før ph.d.-studerende fra andre fakulteter.
- Ph.d.-udvalget på udbyder-fakultetet fastsætter ECTS-vægtning for egne generiske ph.d.-kurser.
- Kurserne prisfastsættes på baggrund af ECTS-vægtning. 1 ECTS prisfastsættes til 1200 kr. Et kursus på 3 ECTS koster således 3600 kr., for en ph.d.-studerende fra et andet fakultet at deltage i.
- Generiske kurser kan prisfastsættes anderledes, hvis der f.eks. er tale om kurser med deltagelse af dyre udenlandske oplægsholdere, kurser inklusiv kost og logi. Er kursusrisen forhøjet skal dette tydeligt fremgå af annonceringen inkl. begrundelsen herfor. Det beløb der overstiger de 1200 kr. per ECTS point opkræves ved intern fakturering i forbindelse med tilmelding eller afholdelse af kurset.
- Der sker finansiel udligning baseret på ECTS taksten én gang årligt. Udligningen sker bilateralt ved intern fakturering mellem de enkelte fakulteter senest 1. december.

- Den finansielle udligning mellem fakulteterne sker på ph.d.-skoleniveau. En evt. udligning med institutter og forskeruddannelsesprogrammer varetages internt på de enkelte fakulteter.
- Prisen for et generisk ph.d.-kursus fastsættes af udbyder-fakultetet, det fakultet den ph.d.-studerende kommer fra er bundet af udbyderens prisfastsættelse, men ph.d.-udvalget er ved godkendelse af kurset ikke bundet af udbyderens ECTS-fast-sættelse, omend der opfordres
- til at følge den.
- Fakulteterne indmelder og koordinerer min. 1 gang årligt i KUFUR hvilke generiske ph.d.-kurser de enkelte fakulteter agter at udbyde.
- Fakulteterne linker på deres hjemmeside til generiske ph.d.-kurser på de øvrige fakulteter.
- 1 ECTS svarer til 25-30 timers arbejde inkl. forberedelse, tilstedeværelse, præsentation m.m. jf. Bologna Proces.
- Ordningen træder i kraft for kurser der udbydes fra januar 2010 og evalueres ultimo 2011.

DE HUMANISTISKE OG TEOLOGISKEFAKULTETER VED

AALBORGUNIVERSITET
 AARHUSUNIVERSITET
 KØBENHAVNSUNIVERSITET
 ROSKILDEUNIVERSITET
 SYDDANSKUNIVERSITET
 AARHUSBUSINESSSCHOOL, AU
 COPENHAGENBUSINESSSCHOOL
 DANMARKSPÆDAGOGISKEUNIVERSITETSSKOLE, AU

1. MARTS 2010

S A G S N O T A T

Vedr.: Humanistisk forskeruddannelsessamarbejde i Danmark

Baggrund

I 1980'erne startede der så småt en erkendelse af, at der burde gennemføres initiativer på forskeruddannelsesområdet, såfremt Danmark skulle være i stand til at imødekomme fremtidens krav og udfordringer. De to første danske forskerskoler blev dog først etableret i 1996 (af Grundforskningsfonden), da det daværende Forskerakademi havde mødt modstand mod etableringen af forskerskoler. Herefter kunne Forskerakademiet samme år i gang sætte 11 yderligere forskerskoleinitiativer.¹

Forskerakademiet blev nedlagt i 1999 og afløst af Forskeruddannelsesrådet, som intensiverede forskerskoleindsatsen gennem oprettelsen af forskerskoler inden for samtlige fagområder. Forskeruddannelsesrådet nåede i sin fireårige levetid at bevilde penge til etableringen af 72 forskerskoler.²

Forskeruddannelsesrådets definition af en forskerskole var:

”[En] organiseret enhed af en vis størrelse med en veldefineret ledelse. Denne ledelse skal i samspil med en eller flere forskningsinstitutioner, institutioner, virksomheder mv. sikre, at en større gruppe ph.d.-studerende, inden for klart identificerede områder, får et struktureret og sammenhængende uddannelsesforløb på højt niveau. En forskerskole bør normalt omfatte flere parter, hvoraf mindst én er et universitet. Forskeruddannelsesaktiviteter ved et institut eller lignende faglig enhed ved et universitet kan dog også i sin helhed være organiseret som en forskerskole.”³

¹ Forskningsstyrelsen, ”Fra Forskerakademiet til FUR 1986-2003” (2003) (<http://www.fi.dk/publikationer/2003/fra-forskerakademiet-til-fur-1986-2003-data-om-dansk/fra-forskerakademiet-til-fur-1986-2003.pdf>)

² Forskeruddannelsesudvalget, Koordinationsudvalget for Forskning, ”Kortlægning af forskerskoler” (2005) (<http://www.fi.dk/publikationer/2005/kortlaegning-af-forskerskoler-2005/kortlaegning-af-forskerskoler-2005.pdf>)

³ Forskningsstyrelsen, ”Fra Forskerakademiet til FUR 1986-2003” (2003)

Forskeruddannelsesrådet blev med den nye "Lov om forskningsrådgivning" nedlagt ved udgangen af 2003, hvor Koordinationsudvalget for forskning blev etableret. Forskeruddannelsesudvalget (FUU) under Koordinationsudvalget forestod i 2005 en kortlægning af forskerskolerne,⁴ hvilket viste at en stor del af forskerskolerne virkede under formelle rammer, men at godt halvdelen af forskerskolerne repræsenterede samarbejder på tværs af institutioner, ligesom godt halvdelen af forskerskolerne inkluderede flere institutter fra samme institution. Dette fik FUU til at understrege behovet for en klarere kompetencefordeling mellem skolerne og de institutioner, de betjente. Det var i øvrigt også iøjnefaldende, at de studerende var forholdsvis fraværende i ledelsen af forskerskolerne og kun 28 ph.d.-studerende var i gennemsnit tilknyttet pr. forskerskole. Kortlægningen gjorde også opmærksom på, at der ved mange forskerskoler slet ikke blev afholdt kurser for vejledere og kun få forskerskoler stillede krav til vejledernes pædagogiske kvalifikationer.⁵

Kritikken af kompetence- og ansvarsfordeling samt forskerskolernes volumen blev uddybet, da et internationalt evalueringspanel udarbejdede evalueringsrapporten – "A Public Good. PhD Education in Denmark" - i marts 2006.⁶ Panelet anbefalede multifaglige forskerskoler med et solidt fundament af kurser i teori og metode efter amerikansk mønster. Organiseringen af forskerskoler blev kritiseret, fordi forskerskolerne i høj grad savnede kritisk masse og faglig bredde med solid finansiering. Endvidere var anbefalingen, at forskerskolerne i højere grad skulle arbejde tværfagligt og fremme interdisciplinær forskning og forskeruddannelse.

Danmarks Forskningspolitiske Råd fulgte op på den internationale evaluering med "Opfølgning på evaluering af dansk forskeruddannelse" i juni 2006. Heri anbefaledes universitetsledelserne mere aktivt at arbejde for kvalitetssikring af forskeruddannelsen bl.a. ved at højne vejlederkvalifikationerne. Rådet tilsluttede sig det internationale panels evaluering af den uoverskuelige situation med mange små og fagligt overlappende forskerskoler samt begrebsforvirringen på forskeruddannelsesområdet. Endelig anbefalede Rådet at indføre mere fleksibilitet i forskeruddannelsen ved at bevare 5+3 og 4+4 ordningen, men også at introducere 3+5 ordningen til eliterekruttering og til tiltrækning af udenlandske ph.d.-studerende.⁷

Dansk Center for Forskningsanalyse har udgivet en fyldig gennemgang af alle redegørelserne på forskeruddannelsesområdet i december 2006.⁸

⁴ 132 forskerskoler deltog i kortlægningen, heraf 31 humanistiske forskerskoler.

⁵ Forskeruddannelsesudvalget, Koordinationsudvalget for Forskning, "Kortlægning af forskerskoler" (2005).

⁶ VTU, "A Public Good PhD Education in Denmark. Report from an International Evaluation Panel" (marts 2006) (<http://en.vtu.dk/files/publications/2006/a-public-good-phd-education-in-denmark/index.htm>)

⁷ Danmarks Forskningspolitiske Råd, "Opfølgning på evaluering af dansk forskeruddannelse" (juni 2006) (<http://sundphd.ku.dk/regelsamling/opflgningpevalueringafdanskforskeruddannelse.pdf>)

⁸ Elisabeth Vestergaard, "Den danske forskeruddannelse. Rapporter, evalueringer og anbefalinger 1992 – 2006" (dec. 2006) (http://www.cfa.au.dk/fileadmin/site_files/filer_forskningsanalyse/dokumenter/Notater/Notat_2006_3.pdf)

I 2007 udmøntedes anbefalingerne og udredningsresultaterne i ændringer til Universitetsloven. Med lovændringerne blev det fastlagt at ph.d.-uddannelsen fremover skal foregå ved ph.d.-skoler (§16b), der ledes af en ph.d.-skoleleder. Det er ph.d.-skolelederen der "forestår med inddragelse af ph.d.-udvalget planlægning af skolens uddannelse, herunder internationale ophold" (§16b, stk. 5) og "forestår med inddragelse af ph.d.-udvalget løbende evalueringer af skolens aktiviteter..." (§16b, stk. 6). For at sikre studerendes indflydelse på ph.d.-forløbet nedsættes et ph.d.-udvalg (§16b, stk.7). Ph.d.-udvalget har bl.a. til opgave at godkende ph.d.-kurser (§16b, stk. 7).

Hermed sikredes forskeruddannelsen i Danmark en mere klar og entydig opgave- og ansvarsfordeling således som det var blevet anbefalet fra ovenstående råd og udvalg. De hidtidige forskerskolels skæbne blev beskrevet i bemærkningerne til loven:

"Visse hørings svar har udtrykt usikkerhed omkring relationen mellem de eksisterende forskerskoler og de nye ph.d.-skoler. Derfor er det i bemærkningerne præciseret, at indførelsen af ph.d.-skoler ophæver begrebet forskerskole, så der på ph.d.-området kun er ét skolebegreb med en entydig ansvars- og kompetencefordeling. Med indførelse af ph.d.-skoler er det fastlagt, at en ph.d.-studerende er tilknyttet én ph.d.-skole, som har det samlede ansvar for den pågældende ph.d.-studerendes uddannelse, herunder ansvar for at sikre kvalitet i kursusudbud, udlandsophold og vejledning. Hver ph.d.-skole har tilknyttet et ph.d.-udvalg og har en leder med ansvar for planlægning og kvalitet i uddannelsen. Derudover er der indført bestemmelser om dekanens overordnede ansvar for opfølgning på skolernes virke samt en bestemmelse om jævnlige internationale evalueringer. En klar organisatorisk ramme om ph.d.-uddannelse var en af de centrale anbefalinger i den internationale evaluering af den danske forskeruddannelse "A Public Good" fra 2006."⁹

På spørgsmål vedr. mulighederne for fortsat tværinstitutionelt og tværfagligt samarbejde om forskeruddannelserne svarede ministeren:

"Det vil stadig være muligt med tværfagligt og tværinstitutionelt samarbejde om forskeruddannelse eksempelvis om kursusudbud og vejledning. Et mere formaliseret tværgående samarbejde, som også berører de ansættelsesmæssige forhold for de ph.d.-studerende, herunder ansættelse og udskrivning, fordrer imidlertid etablering af en tværgående ph.d.-skole."¹⁰

Også det seneste udkast til "Evaluering af forskningsrådssystemet i Danmark" placerer ansvaret for finansiering af forskeruddannelserne entydigt hos universiteterne og at uddannelsen af ph.d.-studerende ved udenlandske institutioner naturligt hører hjemme i forskningsrådssystemet.¹¹ Såfremt evalueringen gennemføres i sin nuværende form kan der derfor ikke forventes fx midler til kvalitetsfremme af forskeruddannelsesprogrammer.

⁹ Svar på spørgsmål nr. 68 stillet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 26. februar 2007 til ministeren for videnskab, teknologi og udvikling (L 140) (<http://www.folketinget.dk/doc.aspx?samling/20061/menu/00000002.htm>)

¹⁰ Svar på spørgsmål nr. 69 stillet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 26. februar 2007 til ministeren for videnskab, teknologi og udvikling (L 140) (<http://www.folketinget.dk/doc.aspx?samling/20061/menu/00000002.htm>)

¹¹ "Evaluering af forskningsrådssystemet i Danmark. Udkast" (juni 2009), s. 17, 43.

Forskeruddannelsens nye struktur og udfordringer for de humanistiske forskeruddannelser i Danmark

På det humanistiske område har oprettelsen af forskerskoler stort set fulgt udviklingen beskrevet ovenfor således at forskerskolerne har været ret differentieret hvad angår struktur, deltagende institutioner, volumen og uddannelsesstilbud. De fleste forskerskoler inden for humaniora har under de givne præmisser kørt tilfredsstillende, men ikke alle har som beskrevet i kritikken ovenfor haft den nødvendige volumen og kapacitet til at køre en alsidig kursusportefølje på et højt akademisk niveau. Forskerskolernes bevillinger vil for de flestes vedkommende løbe ud i løbet af 2010-2011, og forskerskolernes hidtidige opgaver indenfor ph.d.-kurser m.v. vil herefter blive overtaget af ph.d.-skoler.

For at styrke forskeruddannelsesstrukturen i Danmark inden for humaniora er der som Universitetsloven påbyder det blevet oprettet ph.d.-skoler ved de humanistiske fakulteter. Dermed er kompetencefordelingen blevet betydeligt klarere. Ikke mindst er ansvaret for forskeruddannelsen nu entydigt placeret ved ph.d.-skolelederen. Ph.d.-skolerne har hver især påbegyndt en organisering med forskellige faglige forskeruddannelsesprogrammer (FUP'er), som entydigt refererer til ph.d.-skolelederen og de enkelte ph.d.-udvalg. FUP'er med flere involverede universiteter lader sig ikke etablere når det ikke længere er forskerskolelederen, men den enkelte ph.d.-skoleleder, der bærer ansvaret for kursernes kvalitet og for kursusudbuddet.

De tværgående forskerskolers styrke i form af kritisk masse og faglig bredde er hermed blevet vanskeligere at efterleve, da FUP'ernes resurser og antal tilknyttede ph.d.-studerende formodentlig vil vise sig for beskedne til at de enkelte FUP'er vil kunne udbyde specialiserede videnskabelige kurser hvor studerende får mulighed for at møde mange fagfæller på samme niveau som dem selv.

Med de nye mindre FUP'ers oprettelse består risikoen, at de mange positive praksisser, erfaringer og netværk, der er opnået med kvalitetsfremmebevillingerne fra KUF, går tabt i omlægningen fra forskerskoler til forskeruddannelsesprogrammer under ph.d.-skolerne.

Såfremt de humanistiske forskeruddannelser i Danmark fortsat skal være af høj kvalitet er det derfor vigtigt, at de nye FUP'er kan samarbejde på tværs af institutionel reference om at udbyde udfordrende kurser for fremtidens forskerspirer. For at tilgodese nationale samarbejder er følgende som minimum nødvendigt:

1. en formalisering af nationale, faglige samarbejder på tværs af de danske humanistiske ph.d.-skoler og tilhørende FUP'er
2. en formalisering af nationale samarbejder om planlægning og afholdelse af forskellige typer af ph.d.-kurser.

Ad 1) Formalisering af nationale, faglige samarbejder på tværs af de danske humanistiske ph.d.-skoler og FUP'er

For at styrke dialogen om forskeruddannelsen af humanister i Danmark på tværs af universiteterne sikres samarbejdet ved følgende tiltag:

- a) oprettelse af et nationalt, humanistisk ph.d.-skoleledernetværk (har også som opgave at sikre dialogen ml. ph.d.-udvalgene)
- b) oprettelse af nationale FUP-ledersamarbejde om ph.d.-kurser

Begge netværk understøttes gennem et årligt møde, som både samler a) og b). Møderne arrangeres og afholdes hvert forår med henblik på det følgende planlægningsårs kursusudbud på skift mellem de deltagende institutioner efter nedenstående plan:

2010: Københavns Universitet – 21. april på Det Humanistiske Fakultet

2011: Aarhus Universitet

2012: Syddansk Universitet

2013: Aalborg Universitet

Herefter evalueres netværksmøderne og der udarbejdes en ny plan med møder på resterende deltagende universiteter.

Ad 2) Formalisering af kursussamarbejder

Med henblik på at ph.d.-studerende indenfor det humanistiske område gennem ph.d.-uddannelsen sikres et tilstrækkeligt udbud af ph.d.-kurser på højt fagligt niveau etableres et ph.d.-kursussamarbejde mellem de deltagende ph.d.-skoler. Kurserne skal tilgodese tilvejebringelsen af ph.d.-kurser jf. Ph.d.-bekendtgørelsen af 14. januar 2008 § 7, stk. 2. De skal desuden give mulighed for akademiske diskussioner mellem ph.d.-studerende inden for beslægtede fagområder på tværs af institutionsgrænser og muliggøre at ph.d.-studerende møder nationale og internationale kapaciteter.

Samarbejdet ordnes i otte fagligt baserede kursusnetværk (se bilag 1), som i princip dækker alle ph.d.-uddannelsesaktiviteter indenfor det humanistiske hovedområde. Da de humanistiske ph.d.-skoler er forskelligt organiseret, vil de enkelte forskeruddannelsesprogrammer i mange tilfælde deltage i mere end ét ph.d.-kursusnetværk.

De otte kursusnetværk samarbejder – under hensyntagen til antallet af overordnede fagligheder og antallet af potentielle ph.d.-studerendes deltagelse – årligt om mindst et Kursus A og mindst et Kursus B af et omfang af i alt 5-6 ECTS.

- Kursus A: Fagligt seminar/workshop/masterclass med fokus på et eller flerefaglige temaområder med evt. inddragelse af de ph.d.-studerendes egne forskningsprojekter.
- Kursus B: En større sommer/vinterskole med udenlandske kapaciteter, hvorunder ph.d.-studerende også så vidt muligt får mulighed for at præsentere papers inden for tværdisciplinære tematikker (udenlandske ph.d.-studerende kan med fordel også inviteres)

Endvidere opfordres kursusnetværkene til et til to gange årligt at afholde:

- Kursus C: Et introkursus hvor nye ph.d.-studerende evt. med vejledere præsenterer deres projekter, modtager feedback på problemstillinger, teori og metodesamt får mulighed for netværksdannelse. Kan evt. kombineres med Kursus A.

Det bemærkes, at typologien dels afspejler omfanget af de ressourcer, som planlægning og afholdelse af kurset kræver, dels klassisk efterspurgte kursusbehov hos de ph.d.-studerende. Det bør i øvrigt tilstræbes, at ph.d.-kursusplanerne indenfor hvert enkelt netværk giver de ph.d.-studerende bedst mulige vilkår for at indrette deres ph.d.-plan og ph.d.-uddannelsesforløb efter de eksisterende kursustilbud. Det vil sige, at hvert enkelt kursusnetværk så vidt muligt bør have en planlægnings- og annonceringshorisont på 1½ til 2 år.

På de årlige kursusnetværksmøder eller ved ad hoc kontakter aftales indbyrdes hvilket FUP, der skal være vært og ansvarlig for Kursus A og/eller evt. C i det kommende planlægningsår. Hvert FUP stiller med et antal VIP oplægsholdere i forhold til størrelse og behov iht. tilknyttede ph.d.-studerende. Kursus A og evt. C udbydes af en vært og er åbne på lige fod for alle deltagere. Deltagende ph.d.-studerende betaler selv for materiale-, rejse- og opholdsudgifter. Værtskabet er årligt rullende fra institution til institution i netværket. Ph.d.-studerende tilknyttet FUP'er tilhørende et andet humanistisk kursusnetværk kan deltage på lige vilkår med andre deltagere. Deltagende ph.d.-studerende betaler selv for rejse- og opholdsudgifter samt materialeudgifter.

På de årlige netværksmøder aftales også indbyrdes i kursusnetværket hvilket FUP skal være vært og ansvarlig for afholdelse af Kursus B i det kommende planlægningsår. Udgifterne til Kursus B deles i forhold til FUP'ernes størrelse iht. tilknyttede ph.d.-studerende. Hvert FUP stiller med et antal VIP oplægsholdere i forhold til størrelse og behov iht. tilknyttede ph.d.-studerende. Ph.d.-studerende tilknyttet de medfinansierende FUP'er deltager gratis bortset fra materiale-, rejse- og opholdsudgifter. Ph.d.-studerende tilknyttet FUP fra andre kursusnetværk betaler kr. 1200 pr. ECTS samt rejse- og opholdsudgifter og materialeudgifter.

1 ECTS svarer til 25-30 timers arbejde inkl. forberedelse, tilstedeværelse, præsentationer m.m. jf. Bologna-processen.

Ansvar for kvalitetssikringen af de enkelte ph.d.-studerendes kursusforbrug ligger jf. universitetsloven hos de relevante ph.d.-udvalg. Det påhviler derfor ph.d.-skolelederne at udarbejde et fælles evalueringsskema således at kursusarrangørerne kan indhente kursusevalueringer af hvert enkelt afholdt kursus. Kursusevalueringerne fremsendes til alle relevante ph.d.-skoleledere umiddelbart efter kursets afholdelse. Kurserne godkendes af de relevante ph.d.-udvalg enten før eller efter kurserne.

Ordningen træder i kraft for kurser, der udbydes af forskeruddannelsesprogrammer (ikke forskerskoler) fra januar 2010 og ordningen evalueres ultimo 2012 af både ph.d.-skoleledere, ph.d.-udvalg og i den humanistiske dekanreds.

Potentielle humanistiske kursusnetværk

	KU	Aarhus Uni.	SDU	Aalborg Uni.
1. Historie, arkæologi	FUP i Arkæologi, Etnologi, Græsk&Latin og Historie (Bo Fritzbøger)	Antropologiske og Arkæologiske Studier (Nils Bubandt) Historie, Internationale Studier, Områdestudier og Transkulturelle Studier (Niels Kayser Nielsen)	Under opbygning (Johannes Wagner)	
2. Antropologi, etnologi, religion og teologi	FUP i Arkæologi, Etnologi, Græsk&Latin og Historie (Bo Fritzbøger) FUP i Tværkulturelle og Regionale Studier (Catharina Raudvere) Teologi (Lauge Nielsen)	Antropologiske og Arkæologiske Studier (Nils Bubandt) Teologi og Religionsvidenskab (Troels Nørager)	FUP i Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier (Lilli Zeuner)	
3. Filosofi	FUP i Filosofi (Vincent Hendricks)	Filosofi og Studiet af Ideer (Uffe Juul Jensen)	FUP i Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier (Lilli Zeuner)	
4. Kunst og litteratur	FUP i Kulturstudier, Litteratur og Kunstfag (Frederik Tygstrup) TRAMS (Inge Birgitte Siegumfeldt)	Kunst, Litteratur og Kulturstudier (Morten Kyndrup)	H.C. Andersen Forskerskolen (Per Krogh)	Ph.d.-programmet for Diskurs og Kultur (Inger Lassen)

Potentielle humanistiske kursusnetværk

	RUC	CBS	DPU (AU)	ASB (AU)
1. Historie, arkæologi	Europæiske Kulturstudier (Michael Harbsmeier)			
2. Antropologi, etnologi, religion og teologi				
3. Filosofi	Science Studies & Studies in Ethics and Legal Theory (Stig Andur Pedersen)			
4. Kunst og litteratur	Europæiske Kulturstudier (Anne Birgitte Richard)			

Potentielle humanistiske kursusnetværk

	KU	Aarhus Uni.	SDU	Aalborg Uni.
5. Medier, IKT, kommunikation, journalistik	FUP i Medier og Kommunikation (Klaus Bruhn Jensen)	IKT, Kommunikation, Mediestudier og Journalistik (Kirsten Frandsen)	Nye Medier: Teknologi, Kommunikation og Social Interaktion (Johannes Wagner)	Human Centered Communication and Informatics (Tove Arendt Rasmussen)
6. Områdestudier, internationale studier, migration	FUP i Tværkulturelle og Regionale Studier (Catharina Raudvere) TRAMS (Inge Birgitte Siegumfeldt)	Historie, Internationale Studier, Områdestudier og Transkulturelle Studier (Niels Kayser Nielsen)	Under opbygning (Johannes Wagner)	SPIRIT (Anette Borchorst) Ph.d.-programmet for Diskurs og Kultur (Inger Lassen)
7. Sprogvidenskab, lingvistik	FUP i Sprogvidenskab (Elisabeth Engberg-Pedersen)	Sprog og Kognition (Ole Togeby)	International Graduate School in Language and Communication (Dennis Day)	
8. Uddannelsesforskning	FUP i Uddannelsesforskning (Bettina Perregaard)	IKT, Kommunikation, Mediestudier og Journalistik (Kirsten Frandsen)	FUP i Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier (Lilli Zeuner)	Forskerskolen for Uddannelse, Læring og Filosofi (Erik Laursen)

Potentielle humanistiske kursusnetværk

	RUC	CBS	DPU (AU)	ASB (AU)
5. Medier, IKT, kommunikation, journalistik	The PhD programme in Communication, Journalism, and Performance Design (Oluf Danielsen)			Intet FUP, men institut Kontakt: Helle Dam (IL)
6. Områdestudier, internationale studier, migration	Interkulturelle Studier (Birgitta Frello)	Inst. for Int. Kultur- og Kommunikationsstudier (Jan Gustafsson)		
7. Sprogvidenskab, lingvistik	Sprogvidenskabelige Studier (Bent Preisler)	PhD Programme in the studies of culture, communication and modern languages (Henerik Høegh Møller)		Intet FUP, men institut Kontakt: Helle Dam (IL)
8. Uddannelsesforskning	Livslang Læring (Linda Andersen)		Ph.d.-skolen i Uddannelsesforskning (Bernard E. Jensen)	

Danske Universiteter er de danske universiteters interesseorganisation. Organisationen fremmer universiteternes indbyrdes samarbejde og universitetssektorens synlighed og gennemslagskraft i ind- og udland.

Revision af det åbne marked for ph.d.-kurser og andre sektorfælles tiltag

---

Danske Universiteter
Fiolstræde 44, 1. th
1171 København K

www.dkuni.dk

August 2011

ISBN 978-87-90470-52-4